

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 52/2022-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou SP & R s. r. o., Maróthyho 6, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava II č. k. 39Er/723/2008 zo 14. septembra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Bratislava II č. k. 39Er/723/2008 zo 14. septembra 2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava II č. k. 39Er/723/2008 zo 14. septembra 2021 **z r u š u j e**.
3. Okresný súd Bratislava II **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania **815,77 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 52/2022 z 27. januára 2022 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľov doručенú ústavnému súdu 30. novembra 2021, v ktorej sa domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

Sťažovatelia navrhli zrušiť napadnuté uznesenie a vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sú na okresnom súde v exekučnom konaní sp. zn. 39Er/723/2008 v procesnom postavení povinných. Súdny exekútor JUDr. Peter Kuna 7. augusta 2020 vydal upovedomenie č. k. EX 252/2008 o ďalších trovách exekúcie (ďalej len „upovedomenie“), ktorým vyčíslil trovy exekúcie na sumu 8 466,16 eur. V rámci upovedomenia súdny exekútor sťažovateľov poučil, že proti ďalším trovám exekúcie môžu u neho podať námietky do 14 dní od doručenia upovedomenia. Sťažovateľom bolo upovedomenie doručené 14. augusta 2020 a 17. augusta 2020, proti ktorému elektronicky podali námietky 21. augusta 2020.

3. Okresný súd napadnutým uznesením námietky sťažovateľov odmietol ako oneskorene podané s odôvodnením, že v danom prípade na podanie námietok proti ďalším trovám exekúcie platí 3-dňová lehota, a nie 14-dňová lehota, ako vo svojom upovedomení súdny exekútor nesprávne sťažovateľov poučil. Rovnako podotkol, že právny zástupca sťažovateľov nepostupoval s náležitou odbornou starostlivosťou.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Sťažovatelia poukazujú na § 362 ods. 3 prvú vetu Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), v ktorom je uvedené, že *„Odvolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo podané po uplynutí lehoty podľa odseku 1 preto, že odvolateľ sa spravoval nesprávnym poučením súdu o lehote na podanie odvolania.“* Poukazujú na subsidiárnu pôsobnosť CSP vo vzťahu k Exekučnému poriadku. Podľa nich je ústavne neakceptovateľné, aby niesli zodpovednosť za nesprávne poučenie súdnym exekútorom.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd vo vyjadrení uviedol, že sa stotožňuje s výrokom uvedeným v napadnutom uznesení. Vo vzťahu k § 362 ods. 3 CSP okresný súd uviedol, že ho nie je možné na danú vec aplikovať. Vzťahuje sa totiž na odvolanie (riadny opravný prostriedok), pričom námietky proti ďalším trovám exekúcie nie sú opravným prostriedkom, ale len inštitútom procesnej obrany účastníkov exekučného konania, ktorým sa môžu brániť proti účinkom exekúcie, proti prípadnému nezákonnému procesnému úkonu exekútora alebo súdu. V závere uviedol, že mu bolo súdnym exekútorom 3. novembra 2021 vrátené poverenie na vykonanie exekúcie, pretože exekučné konanie sa skončilo vymožením pohľadávky, príslušenstva a trov exekúcie.

III.2. Replika sťažovateľov:

6. Sťažovatelia sú presvedčení, že námietky proti upovedomeniu o ďalších trovách exekúcie sú opravným prostriedkom. Okresný súd vo vyjadrení vychádza zjavne z pôvodnej dôvodovej správy k Exekučnému poriadku, že námietky proti upovedomeniu o začatí exekúcie nie sú opravným

prostriedkom, avšak uvedené úvahy sa dotýkali iba námietok podaných z dôvodu vady právoplatného a vykonateľného exekučného titulu, ktoré je potrebné napadnúť iba mimoriadnym opravným prostriedkom a účastník sa nemôže domáhať zrušenia exekučného titulu prostredníctvom námietok, ktoré v danom prípade nie sú tým správnym opravným prostriedkom. Skutočnosti uvádzané v námietkach proti upovedomeniu o začatí exekúcie môžu byť iba také, ktoré nastali až po nadobudnutí vykonateľnosti exekučného titulu. Námietky proti upovedomeniu o ďalších trovách exekúcie však jednoznačne opravným prostriedkom sú a je potrebné na ne aplikovať ústavnokonformný výklad § 362 ods. 3 CSP.

7. Skutočnosť, že súdny exekútor vrátil poverenie na vykonanie exekúcie súdu, a to, že sťažovatelia v záujme ochrany svojho ďalšieho majetku splatili svoje pohľadávky na základe uznesenia, ktoré nadobudlo právoplatnosť, a tým aj upovedomenie o ďalších trovách exekúcie nadobudlo svoju vykonateľnosť, nijakým spôsobom nemôže zhojiť skutočnosť, že došlo k porušeniu ich uvedených práv.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy: *„Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.“*

9. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru: *„Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spravodlivosti.“*

10. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

11. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

12. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo

k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01)

13. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranné vo veci konať tak, aby bola právu, porušenie ktorého sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

14. Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj pri rozhodovaní v danej veci.

15. Sťažovatelia tvrdia, že došlo k porušeniu ich uvedených práv tým, že okresný súd neprihliadol na skutočnosť, že súdny exekútor v upovedomení o ďalších trovách exekúcie nesprávne poučil sťažovateľov o možnosti vzniesť námietky proti ďalším trovám exekúcie v lehote 14 dní (správne malo byť v lehote 3 dní) od doručenia upovedomenia o ďalších trovách exekúcie a námietky sťažovateľov proti ďalším trovám exekúcie následne odmietol z dôvodu, že boli podané po uplynutí zákonom ustanovenej 3-dňovej lehoty.

16. Okresný súd v konaní pred ústavným súdom zotrval na stanovisku, že námietky proti ďalším trovám exekúcie boli podané po uplynutí zákonom ustanovenej 3-dňovej lehoty.

17. Ústavný súd z napadnutého uznesenia zistil, že exekučné konanie vo veci sťažovateľov bolo začaté 22. apríla 2008.

18. Podľa § 243b ods. 1 Exekučného poriadku platného a účinného v súčasnom znení exekučné konania začaté pred 1. novembrom 2013 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. októbra 2013, ak odseky 2 a 3 neustanovujú inak.

19. Podľa § 202 ods. 1 Exekučného poriadku platného a účinného v rozhodnom čase ak počas vykonávania exekúcie vzniknú ďalšie trovy exekúcie, upovedomí o nich exekútor oprávneného a povinného.

20. Podľa § 202 ods. 2 Exekučného poriadku platného a účinného v rozhodnom čase (do 31. októbra 2013) účastník konania môže vzniesť u exekútora do troch dní od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie námietky proti trovám exekúcie. O námietkach rozhoduje súd (§ 45 Exekučného poriadku). Proti rozhodnutiu súdu o námietkach proti trovám exekúcie nie je prípustné odvolanie.

21. Podľa § 362 ods. 3 CSP je odvolanie podané včas aj vtedy, ak bolo podané po uplynutí lehoty podľa odseku 1 preto, že odvolateľ sa spravoval nesprávnym poučením súdu o lehote na podanie odvolania. Ak rozhodnutie neobsahuje poučenie o lehote na podanie odvolania alebo ak obsahuje nesprávne poučenie o tom, že odvolanie nie je prípustné, možno podať odvolanie do troch mesiacov od doručenia rozhodnutia.

22. Sťažovatelia boli súdnym exekútorom poučení o možnosti vzniesť námietky proti ďalším trovám exekúcie do 14 dní odo dňa doručenia upovedomenia o ďalších trovách exekúcie. Sťažovatelia podali námietky proti ďalším trovám exekúcie na poštovú prepravu v 14-dňovej lehote.

23. Skutočnosť, že sťažovatelia boli súdnym exekútorom nesprávne poučení o možnosti vzniesť námietky proti ďalším trovám exekúcie, nebola sporná a napokon aj okresný súd ju konštatuje v bode 17 napadnutého uznesenia.

24. Vzhľadom na uvedené, ako aj na dikciu príslušného ustanovenia CSP bolo podľa názoru ústavného súdu povinnosťou okresného súdu sa námietkami sťažovateľov proti ďalším trovám exekúcie meritórne zaoberať a rozhodnúť o nich.

25. V prípade, ak došlo k pochybeniu súdneho exekútora ako štátom určenej osoby na vykonávanie exekučnej činnosti spočívajúcej v nesprávnom poučení obsiahnutom v upovedomení o ďalších trovách exekúcie o lehote na podanie opravného prostriedku proti týmto trovám (čo je vo svojej podstate účelom námietok voči ďalším trovám exekúcie), ale zároveň aj k pochybeniu sťažovateľov, ktorí sa týmto zjavne nesprávnym poučením spravovali (pričom ústavný súd týmto nesleduje spochybnenie váhy maxima *ignarantie iuris* ani zásady *vigilantibus iura scripta sunt*), nie je z ústavnoprávneho hľadiska akceptovateľný a udržateľný právny názor okresného súdu, podľa ktorého zodpovednosť za vzniknutú situáciu majú niesť sťažovatelia v dobrej viere sa spoliehajúci na správnosť poučenia v upovedomení. V skutočnosti je totiž všeobecný súd aj podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu primárnym ochrancom nielen zákonnosti, ale aj ústavnosti (IV. ÚS 236/07) a je jeho povinnosťou zákony vykladať a aplikovať tak, aby nedochádzalo k ústavne neakceptovateľným zásahom do základných práv fyzických a právnických osôb. Ak sa všeobecný súd dopustí pochybenia, ktoré má v okolnostiach prípadu ústavnú intenzitu, tak nemožno dôsledky jeho pochybenia pričítať na ťarchu sťažovateľov (obdobne IV. ÚS 397/2010, II. ÚS 769/2015).

26. Za danej situácie to bol práve okresný súd, ktorý bol povinný napriek pochybeniu súdneho exekútora, ale opäť prízvukované zároveň aj sťažovateľov, ktorí si „neustriehli“ zákonnú lehotu na podanie námietok, toto pochybenie konvalidovať a poskytnúť ochranu práv sťažovateľov tak, že námietky proti ďalším trovám exekúcie meritórne prerokuje a rozhodne o nich, a nie ich jednoducho a rýchlo z procesných dôvodov odmietne. Súdny exekútor pri upovedomení vystupoval ako zložka štátom vedeného súdneho procesu. Navyše, okresný súd v napadnutom uznesení ani len necituje ustanovenie § 362 ods. 3 CSP a vôbec nevysvetľuje, ako sa s ním vyrovnal. Napadnuté uznesenie okresného súdu je z tohto pohľadu arbitrárne.

27. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd namietaným uznesením ústavne neakceptovateľným spôsobom zasiahol do základného práva sťažovateľov vyplývajúceho im z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

V.

Zrušenie napadnutého uznesenia a náhrada trov konania

28. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 (čl. 127 ods. 1 ústavy, pozn.), a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 (čl. 127 ods. 1 ústavy, pozn.) vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak to je možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1 (čl. 127 ods. 1 ústavy, pozn.), obnovil stav pred porušením.

29. Keďže ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd toto uznesenie zrušil (čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Vzhľadom na vrátenie poverenia (bod 5) už ústavný súd vec na ďalšie konanie nevracal.

30. Vzhľadom na to, že ide o právne zastúpenie viacerých (3) sťažovateľov, základná sadzba sa znižuje u každého zo sťažovateľov podľa § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2044 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) o 50 % [v sume 90,59 eur za jeden z dvoch úkonov právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti)]. Tento mechanizmus zníženia odmeny ústavný súd použil len pri prvom úkone právnej služby (prevzatie, príprava zastúpenia) a náhrada za tento úkon predstavuje 271,77 eur, spolu s režijným paušálom a DPH vo výške 339,17 eur. Vo vzťahu k zvyšným dvom úkonom právnej služby (podanie ústavnej sťažnosti v roku 2021 a replika sťažovateľov podaná v roku 2022) ústavný súd priznal náhradu trov ako pri jednom sťažovateľovi. U týchto úkonov dominuje prvok rovnakého obsahu. Náhrada trov tak predstavuje 1 x 181,17 eur + režijný paušál 1 x 10,87 a 1 x 193,50 eur + režijný paušál 1 x 11,63 eur a DPH vo výške 476,60 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky). Ústavný súd tak priznal sťažovateľom náhradu trov konania celkovo vo výške 815,77 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2022

Peter Straka
predseda senátu